

Bryssel den 26 november 2021
(OR. en)

14369/21

AG 107
INST 428
PE 116
FREMP 281
DATAPROTECT 273
DISINFO 40
CONSOM 275
MI 896
COMPET 869
TELECOM 442
AUDIO 113

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	25 november 2021
till:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	COM(2021) 730 final
Ärende:	MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN Skydd av valintegriteten och främjande av demokratisk delaktighet

För delegationerna bifogas dokument – COM(2021) 730 final.

Bilaga: COM(2021) 730 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 25.11.2021
COM(2021) 730 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Skydd av valintegriteten och främjande av demokratisk delaktighet

1. Inledning

I en sund och dynamisk demokrati kan medborgarna fritt uttrycka sina åsikter och få information från öppna och mångsidiga källor. Man kan delta i den offentliga debatten och i val, och kan därmed på ett effektivt sätt bestämma sin framtid. Dessa hårdvunna rättigheter utgör grunden för varje demokrati, och är en hörnsten i Europeiska unionen. Demokratien måste främjas och skyddas. Både det demokratiska systemet och de enskilda väljarnas rättigheter hotas. Det kan handla om allt från ogenomskinlig inblandning (både inom landet och utifrån) och desinformation till praktiska hinder, till exempel för EU-medborgare som är bosatta i ett annat EU-land än sitt ursprungsland när de vill rösta.

Tidigare bedrev de politiska kandidaterna sina kampanjer främst genom dörrknackning, möten, distribution av broschyrer eller genom TV- och radiointervjuer. Tydliga regler säkerställde ansvarighet och insyn i den politiska reklamen på nationell nivå. Till exempel fanns det regler för radiosändningstid eller ansvar för trycksaker, och huvudaktörerna, särskilt de politiska partierna, kunde identifieras tydligt. Dessutom var den politiska debatten och aktörerna huvudsakligen nationella.

Den digitala utvecklingen har förändrat landskapet. Den har inte bara skapat unika sätt att nå ut till människor, även till dem som bor utomlands, utan också att skraddarsy budskap till deras personliga intressen och att förespråka idéer som går utöver traditionella gränser. De digitala verktygen har också suddat ut gränsen mellan äkta information och politiska kampanjer och öppnat dörren för nya inkräktande och ogenomskinliga metoder att välja ut målgrupper och förstärka budskapen. Allt detta kan påverka väljarna på ett dolt sätt. Denna utveckling minskar individens exponering för en mångfald av åsikter, splittrar den demokratiska debatten och ökar risken för manipulation. En rad nya aktörer från onlineplattformar, sociala medier och databehandlingsföretag spelar nu en viktig roll i de politiska kampanjerna. Denna utveckling har gett upphov till nya problem, från missbruk av medborgarnas uppgifter till onlineplattformar som är oförmögna eller ovilliga att genomdriva regler för att begränsa desinformation. De som erbjuder tjänster i denna utmanande miljö stöter på hinder, bland annat rättslig osäkerhet. Utgår man från de nuvarande prognoserna för en växande marknad för politisk reklam på nätet tyder allt på att de identifierade problemen kommer att förvärras med tiden om situationen förblir oåtgärdad.

Europeiska unionen har tillsammans med medlemsstaterna ansvar för att skydda och försvara sina medborgares valrättigheter och politiska rättigheter och stärka principerna för den demokratiska debatten genom att skapa en tydlig och förutsägbar rättslig ram för sådan verksamhet. De bör ta itu med den fragmenterade och föråldrade regleringen av den demokratiska debatten. Detta är särskilt viktigt eftersom en stor del av verksamheten och många av de utmaningar som man står inför i allt högre grad är gränsöverskridande.

Samtidigt är Europeiska unionen inte bara intresserad av att skydda demokratin inom sina gränser utan även utomlands, genom sina yttre åtgärder. I en situation av ökande tryck på demokratin i världen är det föreslagna åtgärdspaketet i linje med Europeiska unionens kraftfulla insatser utåt. Paketet kan bidra till Europeiska unionens insatser för att runt om i

världen skydda, inspirera och stödja demokratier som står inför gemensamma utmaningar och har ett gemensamt intresse av att tillsammans ta itu med dem.

Redan 2018 antog kommissionen ett valpaket¹ med en rad bestämmelser om åtgärder för att hantera behandlingen av personuppgifter i val, sprida bästa praxis för att förebygga desinformation och cyberattacker, främja öppenhet och ansvarsskyldighet online i den europeiska valprocessen samt stärka samarbetet². Reglerna för europeiska politiska partier och stiftelser uppdaterades också.

Sedan dess har erfarenheterna av valet till Europaparlamentet 2019 och de nationella valen i medlemsstaterna visat att det sätt på vilket politiska aktörer kontaktar sina väljare har genomgått ytterligare betydande förändringar. Den politiska debatten har i ännu större utsträckning flyttat online och till sociala medier. Internetplattformar spelar en avgörande roll för hur medborgarna bildar, uttrycker och diskuterar sina åsikter.³ De anpassningar som krävs till följd av covid-19-pandemin har också förstärkt dessa trender i och med den ökade användningen av onlinetjänster. Dessa förändringar skapar nya möjligheter för den demokratiska debatten, men också nya hot mot det demokratiska systemet⁴ och den inre marknaden, även av hybridkaraktär.

De åtgärder som föreslogs 2018 är fortfarande relevanta, men ytterligare reformer behövs. Vissa av dessa åtgärder var endast rekommendationer och har inte genomförts konsekvent⁵. Det finns belägg för att de befintliga reglerna kan kringgås.

Under valet till Europaparlamentet 2019 stötte de europeiska politiska partierna på problem när de försökte bedriva gränsöverskridande kampanjer, och Europaparlamentet har efterlyst reformer⁶. Den politiska debattens snabba förflyttning till onlinemiljön stimulerade också marknadstillväxten för politisk reklam på nätet, där europeiska politiska aktörer spenderade 23 miljoner euro i samband med valet till Europaparlamentet 2019⁷. EU-medborgare har också stött på hinder när de vill utöva sin rösträtt i andra medlemsstater, både i val till Europaparlamentet och i kommunala val.

¹ Meddelande om säkerställande av fria och rättvisa val till Europaparlamentet, Ett bidrag från Europeiska kommissionen till toppmötet i Salzburg den 19–20 september 2018, COM(2018) 637.

² Som ett resultat av detta inrättades det europeiska nätverket för samarbete om val som ett forum där medlemsstaternas myndigheter med ansvar för val kan utbyta erfarenheter om hur man i sina länder kan se till att valen är fria från inblandning.

³Ny statistik om nyhetskällor i europeiska länder 2020 visar exempelvis att tv och online-källor (inklusive sociala medier) var de mest populära nyhetskällorna i alla undersökta länder
<https://www.statista.com/statistics/422687/news-sources-in-european-countries/>

⁴ Exempelvis spreds under covid-19-pandemin en enorm våg av desinformation online – se meddelandet om bekämpande av desinformation om covid-19.

⁵ Se kommissionens rapport av den 19 juni 2020 om valet till Europaparlamentet 2019, COM(2020) 252 final.

⁶ Europaparlamentets resolution av den 11 november 2021 om tillämpningen av förordningen om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser (2021/2018(INI))

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0454_SV.pdf

⁷ Siffrorna varierar beroende på källa. Ad Transparency Report (17 maj 2019).
<https://adtransparency.mozilla.org/eu/2019-05-17/eu/>

På grund av den pågående digitala omställningen måste medborgarna, även de yngre, kunna skilja fakta från fiktion och kunna delta i öppna debatter som är fria från desinformation, olaglig påverkan, hot och manipulation. Det måste vara tydligt för medborgarna att de får politiskt innehåll och från vem. Det bör finnas verklig öppenhet med offentlig granskning och ansvarsskyldighet för relevanta aktörer, så att våra samhällens mångfald och inkluderingsförmåga synliggörs.

Dessa utmaningar kräver nya insatser för att stärka förtroendet för våra demokratiska system. Att skydda fria och rättvisa val är en politisk prioritering för denna kommission. I den europeiska handlingsplanen för demokrati anges åtgärder som kommissionen planerar att vidta för att stärka demokratin⁸, med utgångspunkt i erfarenheterna från valet till Europaparlamentet 2019 och det arbete som utförts av det europeiska nätverket för valsamarbete (nedan kallat EU-nätverket för val)⁹ samt rapporten om EU-medborgarskapet 2020¹⁰.

Detta paket innehåller ett förslag till förordning om insyn i politisk reklam, två förslag till omarbetning av direktiven om rösträtt, ett förslag till omarbetning av förordningen om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser samt en gemensam mekanism för valrörelsernas motståndskraft.

2. Politisk reklam – Insyn och inriktning

Politisk reklam är en särskild typ av reklam. Det består av budskap som främjas av politiska aktörer, stödjer dessa eller sänds på deras uppdrag, eller av budskap som kan påverka resultatet av ett val eller en folkomröstning, en lagstiftnings- eller regleringsprocess eller personers röstbeteende¹¹. En av demokratins viktigaste principer är att sådan reklam ska vara öppen, dvs. att medborgarna ska veta vem som står bakom en politisk annons och varför den riktar sig till dem. Sådan öppen politisk reklam gör det lättare att identifiera eventuell påverkan eller manipulation av den politiska processen.

Öppenhet och insyn i politisk reklam har traditionellt reglerats på medlemsstatsnivå för att säkerställa rättvisa och fria demokratiska processer och förhindra inblandning. I nationell lagstiftning införs skyldigheter för leverantörer av politiska reklamtjänster, bland annat för att säkerställa ansvarsskyldighet och en övergripande organisation av en rättvis och öppen

⁸ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – EU:s handlingsplan för demokrati, COM(2020) 790 final.

⁹ Detta nätverk sammanför representanter från medlemsstaternas myndigheter med behörighet i valfrågor och möjliggör konkret och praktiskt utbyte inom en rad områden som är relevanta för att säkerställa fria och rättvisa val, inbegripet dataskydd, cybersäkerhet, insyn, åtgärder för att öka medvetenheten och inkludering och lika deltagande. Ytterligare information finns här: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/electoral-rights/european-cooperation-network-elections_sv

¹⁰ Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Rapport om EU-medborgarskapet 2020 – Stärka medborgarna och skydda deras rättigheter, COM(2020) 730 final.

¹¹ Meddelanden från officiella källor om organisation av val och villkor för deltagande i dessa, eller främjande av valdeltagande, betraktas inte som politisk reklam.

politisk process. Dessa nationella bestämmelser har ett legitimt allmänintresse som EU till fullo delar. De nationella insynsregler som gäller för tjänsteleverantörer varierar dock både mellan medlemsstaterna och mellan olika medier och är främst inriktade på traditionella medier. Den rättsliga fragmenteringen och svårigheterna med gränsöverskridande tillämpning av nationella insynsregler kommer sannolikt att öka i framtiden.

Traditionella regler är ofta inte anpassade till den tekniska utvecklingen och valkampanjernas utveckling och kan i vissa fall kringgå på grund av att onlinemiljön är gränslös och på grund av luckor i lagstiftningen. Den ökade användningen av digital reklam i politiska kampanjer och den gränsöverskridande dimensionen av viktiga politiska utmaningar – från klimatförändringar och migration till hanteringen av covid-19-pandemin – har gjort de därmed sammanhängande problemen ännu mer akuta. Det är uppenbart att marknaden för politisk reklam, som uppskattades till över 100 miljoner euro i EU 2019, ökar i storlek såväl som i komplexitet, både inom och utanför EU. Heterogen lagstiftning i medlemsstaterna och mellan olika typer av medier (med olika regler för t.ex. tv- och radiosändningar) påverkar företag som är verksamma i ett gränsöverskridande sammanhang eller erbjuder reklamkampanjer med hjälp av flera olika medier: de måste uppfylla olika och ofta otydliga transparenskrav som leder till rättslig osäkerhet och därmed sammanhängande efterlevnadskostnader.

Ny EU-lagstiftning behövs för att säkerställa öppenhet och ansvarsskyldighet, och för att se till att relevanta grundläggande rättigheter och dataskyddsprinciper, såsom ändamålsbegränsning och uppgiftsminimering, upprätthålls på ett effektivt sätt.

För det första kommer de föreslagna reglerna att förena det legitima behovet av att säkerställa insyn i de politiska reklamtjänster som tillhandahålls mot ersättning, i syfte att skydda och utveckla EU:s inre marknad i överensstämmelse med grundläggande rättigheter, proportionalitet och subsidiaritet. De syftar till att ta itu med problem som rör undanhållande av information och lämnande av felaktiga uppgifter, t.ex. politiska budskaps ursprung, avsikt, källor och finansiering, samt offentliggörande av budskapets politiska karaktär, som är en förutsättning för att vi ska kunna fatta välgrundade politiska beslut¹². De nya reglerna skulle göra det möjligt för medborgarna att tydligt identifiera politisk reklam. Sponsorns namn skulle anges tydligt, och ett öppenhetsmeddelande skulle visa vilka belopp som lagts på politisk reklam, var pengarna kommer ifrån och kopplingen mellan reklamen och det berörda valet eller folkomröstningen¹³. Förordningen fångar också upp dynamiken i digital politisk reklam, eftersom en eller flera tjänsteleverantörer kan hantera dessa processer i produktionskedjan för en annons.

Den föreslagna förordningen kommer också att åtgärda riskerna med användningen av viss teknik för målgruppsinriktning, förstärkning och optimering, för att skydda den demokratiska

¹² Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Rapport om EU-medborgarskapet 2020 – Stärka medborgarna och skydda deras rättigheter, COM(2020) 730 final.

¹³ De föreslagna åtgärderna stöder medlemsstaterna, i egenskap av parter i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, att fullgöra sin skyldighet att garantera personer med funktionsnedsättning politiska rättigheter och möjlighet att åtnjuta dem på samma villkor som andra.

processen, samtidigt som en hög dataskyddsnivå säkerställs. Dessutom kommer förordningen att säkerställa att den harmoniserade marknaden för politisk reklam inte fragmenteras på nytt genom eventuella framtida regler. I den europeiska handlingsplanen för demokrati presenterade kommissionen sin första bedömning av utmaningarna i samband med politisk reklam och frågor kopplade till ny teknik som används för att rikta reklam på grundval av användarnas personuppgifter. De målinriktnings-, förstärknings- och optimeringstekniker som används i politisk reklam gör det möjligt att anpassa politiska annonser till en persons eller en grups specifika profiler, ofta utan deras vetskap, genom att till exempel förlita sig på beteendeprofilering som bygger på data. Oavsett om uppgifterna erhållits rättmätigt eller inte kan dessa tekniker missbrukas för att utnyttja medborgarnas sårbarheter.

Dessutom har EU-medborgarna rätt att få objektiv, öppen och pluralistisk information, vilket i sin tur är en av förutsättningarna för en fungerande demokrati. Det kan påverkas genom användning av teknik för målgruppsinriktning, förstärkning och optimering, eftersom sådan teknik kan utnyttjas för att styra personer till vissa innehåll och göra det svårare eller mindre intressant för dem att ta åt sig eller leta efter andra budskap som de, i en demokrati, har rätt att höra och kommentera. Detta strider mot principerna om öppna demokratiska debatter, där man konfronteras med en mångfald av idéer ("den offentliga kvadraten"). Det begränsar också de politiska aktörernas förmåga att svara på budskap, inbegripet anklagelser, som en del av debatten.

Därför kommer den föreslagna förordningen inte att tillåta användning av sådana målinriktnings- och förstärkningsmetoder om de inte omfattas av verkningsfulla transparenskrav. Förordningen kommer också att begränsa och reglera användningen av vissa typer av känsliga personuppgifter, bland annat när behandlingen innebär att personer grupperas enligt skyddade kategorier av intressen, såsom religion eller sexuell läggning eller enligt förmodade intressen. Det kommer också att ge enskilda personer möjlighet att avgöra om och hur de väljs som målgrupp för politisk reklam och att besluta om de vill det eller inte. Dessutom kommer enskilda personer att kunna få meningsfull information om varför målteknik har använts och av vilken typ, vem som var målgrupp och enligt vilka kriterier målinriktningen gjorts (t.ex. på grund av att de bor på en viss plats och lokala val är förestående), källorna till de uppgifter som använts samt målgruppens storlek. Dessutom kommer det att vara möjligt att få tillgång till en beskrivning av de åtgärder som vidtagits för att uppfylla förslagets krav på målinriktning.

Den föreslagna förordningen bygger på och kompletterar relevant EU-lagstiftning, inbegripet den allmänna dataskyddsförordningen och den föreslagna lagen om digitala tjänster, som, när den väl har antagits, ska innehålla övergripande regler för transparens, ansvarsskyldighet och systemutformning för reklam på onlineplattformar, även när det gäller politisk reklam. Uppdateringen av den självreglerande uppförandekoden om desinformation, som bygger på

den nyligen offentliggjorda vägledningen från kommissionen¹⁴, kommer också att komplettera den föreslagna förordningen.

Eftersom europeiska politiska partier sponsrar gränsöverskridande kommunikationskampanjer bör en hög grad av öppenhet också gälla för dessa kampanjer, i syfte att främja ansvarsskyldighet. Särskilda öppenhetskrav kommer därför också att införas för europeiska politiska partier som använder sig av politisk reklam genom att ändra förordningen om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser (genom det andra initiativ som beskrivs i avsnitt 4 nedan).

En särskild databas för politisk reklam från europeiska politiska partier kommer att inrättas för att ge medborgarna information om sådan reklam, de pengar som läggs på dem samt målgruppen för de olika annonserna. De europeiska politiska partierna kommer också att se till att deras praxis och politik för politisk reklam offentliggörs direkt på deras webbplatser. Förslaget till förordning om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser kommer också att reglera europeiska politiska partiers användning av målinriktningsteknik.

Eftersom fastställandet av regler för nationella politiska partier är en nationell befogenhet uppmanas medlemsstaterna att se till att de öppenhetsstandarder som gäller för europeiska politiska partier även gäller för nationella politiska partier och att de följer höga krav på öppenhet när de använder sig av politisk reklam, i enlighet med de regler som gäller för europeiska politiska partier. Tillämpningen av EU:s öppenhetskrav skulle i hög grad bidra till att lösa de problem som identifierats.

Tack vare de specifika och riktade bestämmelser som föreslås i initiativen i detta paket kommer tjänsteleverantörer på den inre marknaden att kunna utöva sin verksamhet i en adekvat, harmoniserad, tydligare och mer förutsägbar rättslig miljö. Samtidigt kommer EU-medborgarna att kunna få tydlig politisk information, så att de blir bättre rustade att förstå vad politiska frågor rör sig om och vilka nyanser som förekommer. När förslaget till förordning om insyn i och inriktning på politisk reklam antas kommer det att bidra till utvecklingen av den inre marknaden för tjänster och erbjuda EU-medborgarna en hög grad av öppenhet när det gäller politisk reklam i enlighet med unionens värderingar.

Kommissionen kommer att utvärdera tillämpningen av de nya kraven på insyn i politisk reklam efter valet till Europaparlamentet 2024.

3. Rörliga EU-medborgares rösträtt

13,5 miljoner EU-medborgare bor i en annan medlemsstat¹⁵ än den där de har sitt ursprung – detta är de s.k. rörliga EU-medborgarna. Rörliga EU-medborgare har också rösträtt och

¹⁴ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – vägledningen vad gäller att stärka uppförandekoden om desinformation, COM(2021) 262 final.

valbarhet i kommunala val och val till Europaparlamentet i den medlemsstat de är bosatta i. Trots detta är deras valdeltagande ofta lägre än för dem som är medborgare i värdlandet¹⁶.

Detta beror delvis på komplicerade registreringsförfaranden i den medlemsstat där de är bosatta. Rörliga EU-medborgare får inte alltid tydlig information om valet i fråga, eller så kan de få informationen på ett språk de inte behärskar. Det finns också fall där EU-medborgare som registrerar sig för val till Europaparlamentet eller kommunala val i en medlemsstat riskerar att avregistreras från röstlängderna i sin ursprungsmedlemsstat. Allt detta gör det svårare för rörliga EU-medborgare att utöva sin rösträtt och undergräver därmed deras demokratiska rättigheter.

Dessutom finns det fall där EU-medborgare kan rösta två gånger i samma val till Europaparlamentet, en gång i sin bosättningsmedlemsstat och en annan gång i sin ursprungsmedlemsstat ("flerfaldig röstning"), vilket är olagligt¹⁷.

För att ta itu med dessa problem föreslår kommissionen att den relevanta befintliga rättsliga ramen uppdateras¹⁸. Som en del av lagstiftningsåtgärderna föreslår kommissionen att rörliga EU-medborgare ska få särskild information om sina valrättigheter, bland annat om förbudet mot flerfaldig röstning och dess konsekvenser. Detta bör innebära tillhandahållande av information och användning av kommunikationsmedel som är anpassade till särskilda grupper av väljare, såsom unga väljare. För att ytterligare minska möjligheten till flerfaldig röstning i samma val föreslår kommissionen att man fastställer en gemensam uppsättning uppgifter som ska samlas in och utbytas mellan medlemsstaternas förvaltningar. Samtidigt föreslår kommissionen att avregistrering av rörliga EU-medborgare från andra val i deras ursprungsmedlemsstat enbart på grundval av detta utbyte förbjuds.

Kommissionen föreslår också att man inför standardiserade mallar på alla EU-språk för registrering som väljare eller som kandidat, så att rörliga EU-medborgare enkelt kan registrera sig i den medlemsstat där de är bosatta. Medlemsstaterna kommer att uppmanas att förse rörliga EU-medborgare med information på ett klart och tydligt språk, åtminstone på värdmedlemsstatens officiella språk och på ett annat av unionens officiella språk som allmänt förstås av största möjliga antal EU-medborgare som är bosatta på landets territorium. De

¹⁵Enligt uppgifter från Eurostat hade 13,5 miljoner EU-medborgare den 1 januari 2020 uppehållsrätt i ett annat EU-land. Se statistik över migration och migrantbefolkning.

¹⁶Se kommissionens rapport av den 19 juni 2020 om 2019 års val till Europaparlamentet, COM (2020) 252 final, och kommissionens rapport av den 25 januari 2018 om tillämpningen av direktiv 94/80/EG om rösträtt och valbarhet vid kommunala val, COM/2018/044 final.

¹⁷Före det senaste valet till Europaparlamentet utbytte medlemsstaterna uppgifter om omkring 1,3 miljoner väljare och 114 parlamentsledamöter. Detta utbyte ledde till att över 213 000 personer som registrerats flera gånger kunde upptäckas.

¹⁸Även om medlemsstaterna är ensamt behöriga att anordna val inom sina respektive territorier (även för kommunala val), omfattar den rättsliga ramen för rörliga EU-medborgares utövande av valrättigheter interaktion mellan EU:s regler och nationella regler. Detta behandlas i rådets direktiv 93/109/EG av den 6 december 1993 om fastställande av närmare bestämmelser för rösträtt och valbarhet vid val till Europaparlamentet för unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare och rådets direktiv 94/80/EG av den 19 december 1994 om fastställande av närmare bestämmelser för rösträtt och valbarhet vid kommunala val för unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare, nedan kallade "valdirektiven".

föreslagna lagstiftningsåtgärderna kommer att underlätta insamlingen av uppgifter inför kommunala val och val till Europaparlamentet.

Kommissionen kommer också att inrätta en kontaktpunkt för valrättigheter¹⁹ på kommissionsnivå för att ytterligare koppla samman och stärka Europa direkts kontaktcentrum²⁰ och Ditt Europa – Rådgivning²¹. Detta kommer också att hjälpa EU-medborgare och lokala myndigheter att hitta lösningar på relevanta frågor under den period då EU-medborgare kan registrera sig för val till Europaparlamentet genom att underlätta tillgången till information, säkerställa tjänster av bättre kvalitet och främja snabbare svar på mobila förfrågningar från EU-medborgare.

De nuvarande rättsliga bestämmelserna ger medlemsstaterna möjlighet att reservera kandidaturer för vissa befattningar i kommunala val, såsom ämbetet som vald chef, suppleant eller ledamot av styrelsen för en grundläggande lokal förvaltningsenhet endast för sina egna medborgare. Flera medlemsstater har använt sig av denna bestämmelse, vilket begränsar möjligheterna för rörliga EU-medborgare att delta i det politiska livet på den plats där de bor. De ändrade reglerna kommer att kräva att medlemsstaterna regelbundet rapporterar om tillämpningen av sådana åtgärder, så att det blir möjligt att bedöma om det är nödvändigt att behålla dem. Kommissionen kommer att ytterligare främja utbyte av bästa praxis i frågan inom ramen för EU-nätverket för val för att uppmuntra medlemsstaterna att överväga om lika tillgång till sådana funktioner vid kommunala val skulle kunna beviljas.

Dessutom kommer riktad finansiering att tillhandahållas inom programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden för att främja innovativa demokratiska strategier till stöd för rörliga EU-medborgares demokratiska deltagande, särskilt i samband med valet till Europaparlamentet i maj 2024.

4. Tydligare regler för finansiering av europeiska politiska partier och stiftelser

I enlighet med artikel 10.4 i EU-fördraget ska de politiska partierna på europeisk nivå bidra till att skapa ett europeiskt politiskt medvetande och till att uttrycka unionsmedborgarnas vilja. Europeiska politiska stiftelser stöder och kompletterar målen för det europeiska politiska parti de är knutna till, bland annat genom att bidra till debatten och utvecklingen av verksamhet i frågor som rör europeisk offentlig politik och genom att främja samarbete för att främja demokrati.

Förordningen om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser är en ny rättsakt som hittills bara har tillämpats vid valet till Europaparlamentet 2019. I Europaparlamentets initiativbetänkande om tillämpningen av

¹⁹I 2020 års rapport om EU-medborgarskapet hänvisas till möjligheten att skapa en särskild ”gemensam resurs” för att hjälpa EU-medborgare att utöva sina valrättigheter. Den berörda kontaktpunkten kommer att inrättas som en del av detta åtagande.

²⁰https://europa.eu/european-union/contact_sv

²¹https://europa.eu/youreurope/advice/index_sv.htm

förordning (EG) nr 1141/2014²² identifierades dock ett antal kryphål i det nuvarande regelverket som hindrar europeiska politiska partier och stiftelser från att fullgöra sitt uppdrag att bidra till att skapa ett europeiskt politiskt rum. Kommissionens utvärderingsrapport²³ kom fram till liknande resultat. Dessutom har förordningen ändrats två gånger sedan den trädde i kraft, och flera hänvisningar och bestämmelser har blivit föråldrade.

Kommissionen lägger därför fram ett förslag till omarbetning av den förordningen. De betydande ändringar som föreslås syftar till att införa robusta öppenhetsregler – om politisk annonsering och om finansieringskällor, särskilt när det gäller donationer – och en starkare hänvisning till värdena i artikel 2 i EU-fördraget. Kommissionens förslag kommer också att klargöra att ingenting bör hindra europeiska politiska partier från att bedriva gränsöverskridande kampanjer inom EU, vilket är centralt för deras roll och kommer att underlätta kontakterna med deras nationella medlemspartier. Det kommer att främja en mer balanserad representation i politiska partier och bidra till det övergripande politiska målet att öka delaktigheten och mångfalden i den demokratiska debatten. Slutligen kommer det att öka de europeiska politiska partiernas ekonomiska bärkraft genom att begränsa kravet på medfinansiering, särskilt under det år då valet till Europaparlamentet äger rum, och minska den alltför stora administrativa bördan.

5. Samarbete om valrörelsernas motståndskraft

Samarbete mellan medlemsstaterna för att säkerställa motståndskraftiga valprocesser och ömsesidigt stöd för att hantera hot är av avgörande betydelse. Såsom tillkännagavs i handlingsplanen och i rapporten om EU-medborgarskapet 2020 fortsätter kommissionen att använda EU-nätverket för val för att fullgöra ett antal av sina åtaganden, bland annat följande:

- Att kontinuerligt underlätta och förbättra alla EU-medborgares möjligheter att utöva sin rösträtt, bland annat genom att stödja utbyte av bästa praxis och ömsesidigt bistånd för att säkerställa fria och rättvisa val och inrätta en gemensam mekanism för valrörelsernas motståndskraft.
- Att fastställa gemensamma referenser för god praxis för specifika faser av valcykeln.
- Att fastställa gemensamma referenser för insamling av uppgifter om rörliga EU-medborgares deltagande i kommunala val och val till Europaparlamentet.
- Att stödja samarbetet mellan EU-nätverk och internationella organisationer för att bygga upp kapacitet, utbyta bästa praxis om motverkande av hot mot val och främja högt satta internationella normer för användning av ny teknik.

På grundval av detta samarbete kommer kommissionen att erbjuda medlemsstaterna en gemensam mekanism för valrörelsernas motståndskraft från och med 2022. Mekanismen

²²Europaparlamentets resolution av den 11 november 2021 om tillämpningen av förordningen (om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser, 2021/2018 (INI)), tillgänglig på https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0454_SV.html.

²³Utvärderingsrapport i enlighet med artikel 38 i förordning (EG) nr 1141/2014 om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser, COM (2021) 717 final.

kommer att organiseras och samordnas genom EU:s valnätverk i nära samarbete med samarbetsgruppen för nätverks- och informationssystem (NIS) och EU:s system för snabb varning. Mekanismens främsta syfte kommer att vara att stödja inrättandet av gemensamma expertgrupper och expertutbyten för att bygga upp motståndskraftiga valprocesser, särskilt på området kriminalteknik online, desinformation och it-säkerhet i samband med val. Ytterligare typer av åtgärder skulle gradvis kunna övervägas, t.ex. gemensamma utbildningstillfällen och gemensam utveckling av it-system.

Utbytena kan äga rum i hela EU och kommer att inbegripa experter från en medlemsstat som tillhandahåller stöd på en plats i en annan medlemsstat. Experter från den privata sektorn, internationella organisationer, det civila samhället, den akademiska världen eller tredjeländer skulle också vid behov kunna delta.

Expertutbytenas inrättande, uppgifter och utplacering skulle inledas på begäran av medlemsstaterna, men kommissionen kommer att proaktivt stödja medlemsstaterna genom strukturerad planering inom EU:s valnätverk. Syftet är att identifiera kommande val och planerade ändringar av förfarandena, överväga potentiella krav och möjligheter till samarbete och sammanslagning av resurser samt identifiera potentiella resurser för inkludering inom ramen för mekanismen.

Ett arbetsflöde med fokus på it-säkerhet i valteknik under ledning av den samarbetsgrupp som inrättats genom NIS-direktivet²⁴ kommer att fortföras i nära samråd med EU:s valnätverk för att utbyta erfarenheter och ge vägledning samt en översikt över verktyg, tekniker och protokoll för att upptäcka, förebygga och minska cybersäkerhetshot mot valprocesser.

Under andra halvåret 2023 kommer kommissionen också att anordna ett evenemang på hög nivå där olika myndigheter med anknytning till val samlas för att ta itu med de utmaningar som tas upp i detta paket.

Kommissionen kommer också att bedöma om huruvida ett lagstiftningsförslag om skydd av valinfrastruktur som kritisk infrastruktur skulle kunna övervägas.

6. Slutsatser

Genomförandet av de åtgärder som föreslås i detta paket kommer att ge Europeiska unionen en starkare rättslig ram för att möta de utmaningar som våra demokratier och val står inför, med full respekt för våra gemensamma principer och värderingar. Det kommer att göra det möjligt för väljarna att bättre utöva sina demokratiska rättigheter, inbegripet till pluralistiska och transparenta informationskällor, hjälpa europeiska partier att delta i effektivare och ansvarsfulla kontakter med allmänheten, samt underlätta för medlemsstaterna och Europeiska

²⁴Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen.
EUT L 194, 19.7.2016. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32016L1148>

unionen som helhet att upprätthålla en demokratisk valprocess utan inblandning och manipulering.

Den mer integrerade inre marknaden för politiska reklamtjänster måste bli förenlig med medborgarnas rät till fullt kunna utnyttja sina demokratiska rättigheter. Upprättandet av en välfungerande inre marknad går hand i hand med strävan efter de värden som är gemensamma för unionen och dess medlemsstater. Att utveckla EU:s inre marknad för politiska reklamtjänster och försvara unionens värden utgör två sidor av samma mynt. förutsättningen för att detta ska lyckas är inte bara lagstiftningen i sig, utan också dess genomförande, som ska göra det möjligt för medborgarna att verkligen dra största möjliga nytta av de föreslagna åtgärdernas syfte och anda. Detta gäller alla delar av detta paket.

Kommissionen ser fram emot ytterligare engagemang från Europaparlamentet och rådet samt den mångfaldiga grupp av nationella aktörer, offentliga och privata, utöver de offentliga myndigheterna, för att se till att de åtgärder som presenteras i detta meddelande antas och genomförs i god tid före valet till Europaparlamentet 2024.

.....